

Seterbrukaren

SKRIFT FRÅ NORSK SETERKULTUR
NR. 3 – OKTOBER 2006 – 9. ÅRGANG

Norsk
Seterkultur

Seterbrukaren

Kjem neste gong i desember, med frist for stoff 25.11. Vi minner nok ein gong om at spaltene er opne – for stoff, foto og annonsar. Ta gjerne pennen – eller pc-en - fatt og del stølsopplevingar med andre. Vi veit også at det har vore mange stølsarrangement i 2006, det er ikkje for seint for bilete og korte skildringar om slikt.

Minner om

at også www.seterkultur.no er open for aktuelle "setermeldingar" av alle slag. Tips oss gjerne om slikt som skal skje med relevans til seterdrifta og seterkulturen. - Markedsplassen kan brukast til "budeiefremføring" og under "Til seters" kan du marknadsføre setra di! Prisen for å presentere setra og stølsprodukta der er svært rimeleg – dvs. det er ein del av medlemskontingenten på kr. 300,-! Og vi veit at mange er innom www.seterkultur.no – difor vil vi vidareutvikle denne rimelege markedsføringskanalen.

Etterlyser

flere foto til konkurransen vi har gåande, av seterlandskap, stemningar, dyr og folk, bygningsmiljø, artige opptrinn, arbeid på setra m.v. Skulle gjerne hatt nokre flere foto – før juryen trer i funksjon seinhaustes. Gode bilete blir presentert i Seterbrukaren – og til vinnaren vankar det bokpremie

Styret:

Geir Grosberg, leiar
2640 Vinstra. Tlf 92892665.
ggrosber@online.no

Oddveig Eggen
2550 Os i Østerdalen Tlf. 62497186

Odd Arne Espeland, Jondal
5627 JondalTlf. 53 66 84 80 Faks 53 66 82 55
odar-esp@online.no

Stein Brubæk, 6636 Angvik,
tlf. 71292732
sbrubaek@c2i.net

Gjermund Stormoen. TINE BA,
Pb 25, 0051 Oslo
Tlf 22938800
gjermund.stormoen@tine.no

Varamedlemmer

Wenja Rui, 3864 Rauland, tlf. 35 07 31 20 / 906 61715
Elin Rønning, Meråker, 7530 Meråker – Tlf. 90 96 74 60
Marit Hoel, Skrenten 7D, 6411 Molde – Tlf. 71 24 46 04

Utjevar:

Norsk Seterkultur, 6214 Norddal

telefon 70 25 91 77
telefaks 70 25 91 57

E-post: seter@seterkultur.no
www.seterkultur.no

Bankgiro: 2367 20 51169

Redaktør: Jostein Sande

Førtrykk: Stordfjord Bladlag AS

Trykk: Birkeland trykkeri

ISSN 1501-6803

Seterbrukaren kjem ut fire gonger i året.

Framsidedfoto: Kjersti Reksen Sole (Fotomontasje)

Gode setervenner!

Kalenderen viser oktober, men fortsatt er seterveene grønne som om våren. En mild og til dels fuktig høst har reparert godt på de skadene som tørken i sommer påførte oss. Høgt til fjells er det tatt gode andreslätter. Og mange kunne nok ha dyra litt lenger på setra i år, for også i skogen er det fortsatt grønne beiter.

Men selv de ivrigste budeiene har nå tatt med seg kyr og geiter og kommet seg ned til bygda. Alt har jo en ende, men inne i oss kan vi gjemme på gode minner fra sommeren som er over, og så kan vi se fram til en ny sommer til fjells for dyr og folk.

Nå er det ikke bare sommeren vi har lagt bak oss. Årsmøtet i Norsk seterkultur 2006 har vi og lagt bak oss. Ut av styret gikk både leder Jostein Sande og nestleder Kjersti Reksen Sole. Det nye styret vil rette en stor takk til både Kjersti og Jostein for det arbeidet de har lagt ned for organisasjonen Norsk seterkultur og for den uvurderlige innsatsen de har lagt ned for å få fokus på setring og setringens positive bidrag til norsk landbruk. Takk og til Ingrid Ameng som takket av som vara til styret.

Opggavene for Norsk seterkultur er mange. Norsk seterkultur skal være en medspiller for de som vil satse på seterbruket. Vi har en målsetting om å etablere nettverk der seterbrukere kan hente både gode råd, informasjon og inspirasjon. Behovet for faglige råd og informasjon er nok størst i områder der setringa har ligget nede over tid. Inspirasjon har vi alle bruk for av og til, og ikke minst de som har gått lenge i samme sporet. Det å høste erfaringer fra andre, og det å ha noen å utveksle ideer med, kan legge grunnlaget en ny giv som kan gi hverdagen et helt annet innhold.

Beitesituasjonen rundt setrene våre er og et av de områdene som Norsk seterkultur har tatt og skal ta tak i. I mange områder opplever vi en nærmest ukontrollert hytteutbyg-

ging, som på forskjellige måter medfører negative konsekvenser for beitedyra. Vi som bruker setrene skal være positive til at folk vil ut i naturen og oppleve Norge på sitt beste, men mange steder har kommuner og utbyggere løpt fra sitt ansvar overfor de opprinnelige brukerne av naturen. Andre steder ser vi at beitet forringes på grunn av gjengroing. Der hvor det før var åpent landskap og frodig gras, står i dag vier og bjørk tett i tett og gjør områder verdiløse som beiteland. Hver sommer går diskusjonen om kulturlandskapet i riksmidia, for så å gå i dvale som bjørnen til neste sommer. Her må Norsk seterkultur spille en aktiv rolle, og være den aktøren som tør å kaste fram nye tanker. Gjengrodde seterområder blir ikke negativt bare for beitedyra, men det vil og gi de mange turistene som oppsøker oss et helt annet inntrykk av setermiljøet.

Dette var bare et par eksempler på hva organisasjonen skal arbeide med i det kommende året. Styret har gjennom handlingsplanen definert sine oppgaver og mål, men også du som medlem og seterbruker kan bidra til å styrke både organisasjonen og seterbruket. Tal seterbrukets sak og få fram de positive sidene ved seterbruket i samtaler med sambygginger, representanter for andre næringer og overfor politikere. Det er vel nesten overflødig å be en seterbruker om å være glad og positiv, men budskapet blir nå en gang tatt bedre i mot nå det framføres med en optimistisk tone. Glemslinga får vi overlata til andre.

Så er det bare å ønske at alle, både folk og fe skal få en fin høst.

Geir Grosberg

Geir Grosberg ny leder i Norsk seterkultur

Norsk seterkultur avviklet sitt årsmøte på Vauldalen Fjellhotell på Brekken utenfor Røros, den 30.9 og 1.10 2006. Jostein Sande, fra Norddal hadde takket nei til gjenvalg, og som ny leder ble Geir Grosberg fra Skåbu i Nord-Fron valgt. Grosberg har tidligere vært leder i Norsk Bonde og Småbrukarlag.

Det nye styret i Norsk seterkultur har slik sammensetning:

Geir Grosberg, leder(ny), Skåbu, Oppland
Oddveig Eggen(ny), Os, Hedmark
Odd Arne Espeland, Jondalen, Hordaland
Stein Brubæk, Angvik, Møre og Romsdal
Gjermund Stormoen, TINE, Norsk Landbrukssamvirke
Varamedlemmer til styret:
Wenja Rui, Rauland, Telemark, Elin Rønning, Meråker, Nord-Trøndelag og Marit Hoel, Molde, Møre og Romsdal.

Styret velger nestleder senere.

Norsk Seterkultur vil fortsette arbeidet for å bedre rammevilkårene

Ny leder i NSK, Geir Grosberg, framfor styremedlemmene Odd Arne Espeland, Stein Brubæk og Oddveig Eggen. Gjermund Stormoen var ikke tilstede da bildet ble tatt.

Kari Nedremyr fekk Seterprisen 2006

Årets prisvinner er ei aktiv budeie som har jobbet hardt for å holde seterlivet i Hallingdal i hevd. Hun har på en fremragende måte klart å kombinere tradisjonell drift med "moderne" reiselivsvirksomhet. Samtidig har hun opprettholdt seterdrifta som den siste budeia i ei mer enn 300-årig ubrutt linje av budeier på Nedremyrstølen.

HELLE CECILIE BERGER
HELLE.BERGER@NORGESVEL.NO

Hun er også med i Budeienettverket og har gjennom det styrket markedsføringen og profileringen av setra si. I år feiret Kari sitt 25 års jubileum som budeie på Nedremyrstølen med kulturelle innsalg og over 200 besøkende på dagen.

DEN 19. BUDEIA

Sammen med sin avdøde ektemann Olav Pål Nedremyr, har Kari utviklet stølen til å bli et populært sted som gjester fra inn- og utland setter stor pris på å besøke. De som kommer til seters kan nyte stølens egenproduserte matvarer fra de 14 melkekyrne Kari har på bås. Her blir en også fortalt og vist hvordan gamle stølstradisjoner holdes i hevd, tradisjoner som går gjennom 19 budeier og en uavbrutt drift fra 1600-tallet.

Ut i fra temaet for årets Seterpris "ekstraordinær innsats for å fremme samarbeidsløsninger i stølsdrifta", er Kari Nedremyr en meget verdig vinner. Prisen ble delt ut i Raudsjødalen i Tolga den 27. august, under markeringen av at det første samvirkemeieriet her i lander ble etablert nettopp her for 150 år siden

Stølen til Kari Nedremyr er et populært sted å besøke om sommeren. Å lage hvitost, rømme og smør, koke rømmegrøt og lage rømmelapper er bare noen av forberedelsene som må gjøres før turister og lokalbefolkningen tar turen opp de bratte bakkene fra Holsbygda til Nedremyrstølen (foto: Sigmund Krøvel-Velle, Hallingdølen).

Seterpris og Ildsjelutdeling i Rausjødalen

Her følger utdrag fra talene Bjørn Iversen i Norges Vel, holdt under prisutdelinga i Rausjødalen.

Seterprisen 2006

Kari Nedremyr har i år 25-års jubileum som budeie på Nedremyrstølen. Sammen med mannen sin (Olav Pål Nedremyr, som døde i år 2000), har hun utviklet stølen til et svært bra produkt som gjester fra inn- og utland vet å sette pris på. Jeg har behov for å stoppe opp litt her. Jeg kjente Olav Pål svært godt gjennom mange års samarbeid i organisasjonslivet, og derfor vekker denne prisutdelingen både vemod og gode minner. Olav Pål var et av de mest helstøpte mennesker jeg har lært å kjenne. Han var sterkt knyttet til stølen og stølsdrifta, og han var både stolt og glad for å ha ei kone som ikke bare førte stølstradisjonene videre, men som utviklet dem til å bli en stadig viktigere del av gardens næringsgrunnlag.

På stølen er det 14 mjølkekyr, og ingen mjølkehenting. Det vil si at all mjølka blir foredla på stølen. I tillegg til å få servert god seterkost, blir også alle gjestene fortalt hvordan de gamle stølstradisjonene er holdt i hevd. Og her er det mye å øse av: En kjenner navnet på hele 16 budeier tilbake i tid,

og stølen har vært i uavbrutt drift fra en gang på 1600-tallet.

Kari Nedremyr er et godt eksempel på en som kombinerer tradisjon med "moderne" næringsvirksomhet og samarbeid med reiselivet i kommunen. Samarbeidet blir også ivarett ved at Kari er med i budeienettverket for gjennom det å styrke markedsføring og profilering av stølen sin.

Ut fra formålet med Seterprisen er Kari Nedremyr en meget verdig prisvinner.

Ildsjelprisen

Det er bestemt at Norges Vels pris Ildsjelen skal gå til Åshild Dale og Jostein Sande, for en utrettelig innsats for å fremme norsk seterkultur.

I Statuttene for Ildsjelen står det at "Ildsjelen" skal være et synlig bevis for et brennende engasjement". I statuttene heter det at "Ildsjelen kan i særskilte tilfeller tildeles personer som har utført spesiell hederlig innsats innen kunst, kultur eller arbeidsliv".

Det virker nesten som statuttene er skrevet spesielt for de to som får prisen her i dag:

På organisasjonssiden har vi innsatsen i Norsk Seterkultur. Den ble etablert i 1999, som et resultat av ei mobilisering blant seterbrukere og seterinteresserte, bl. a. gjennom prosjektet "Norsk Senter for seterkultur". Åshild var drivkrafta i organiseringen med å dra det hele i gang, og Jostein ble den første leder. Drifta av organisasjonen er finansiert gjennom medlemskontingent. Den gir ingen plass for ansatte i administrasjonen. Det daglige arbeidet blir ivarett av frivillige – ildsjeler. Når Jostein Sande nå trer tilbake som leder for organisasjonen er tildeling av Ildsjelen absolutt på sin plass.

Som vi har sett har det vært to om jobben hele veien, både når det gjelder Norsk seterkultur, og ikke minst Heraldssetra. Her legges det ned et betydelig arbeid for norsk landbruk, norsk kultur og norsk seterdrift – og for Norge. På setra deres - Heraldssetra – tas det i mot turister – busslast på busslast – flere tusen i året.

Dere viser dem norsk natur, kultur og tradisjon, og står fram som gode representanter for norsk landbruk - og for Norge!

Ingen tvil om at Ildsjelen er velfortjent – til dere begge!

Stølsarrangement til tusen i Sykkylven!

"Så gle dykk sykkyllingar, landbrukets Formel-1 dag er komen for å bli", konkluderte Atle Hole i Sunnmørs-posten etter årets stølsarrangement på Auresætra i Sunndalen i Sykkylven kommune. Det meste klaffa som under Streif-arrangementet i fjor – og mindre suksess vart det ikkje i år, kring 1000 besøkende fann vegen til støls denne søndagen i august! Kring 200 tok turen over fjellet frå Øggardsstølen, med innlagt friluftsgudstene, og på og ikring Auresætra var det aktivitetar av mange slag.

(Foto: Ingunn Dale)

Bergsengsætra i Grimsdalen

Liv og Hans Bergseng, svigerdottra Ellen Anne og barnebarna.

I Grimsdalen, eit langt og mangfaldig dalføre, mellom Gudbrandsdalen og Østerdalen er det kring 50 setre, men ikkje så mange i drift lenger. Eit unntak er Bergseng-sætra på Tollevshaugen, ei tettbygd setergrend der elleve gardar har seter, 40 km frå Dovre – 18 km frå Folldal. Her møter vi seterentusiastane Liv og Hans Bergseng, som fortel at garden Bergseng på Dovre har setra på Tollevshaugen sidan 1600-talet. Seterdrifta, i tradisjonell forstand, har liggje nede sidan 1970-talet, men Liv og Hans har dei seinare åra satsa ein del på turisme på stølen. Og i sommar har det vore ”prøvedrift” med eit par kyr – og neste sommar skal sonen Lars Ove og sambuar Ellen Anne ta opp att drifta for fullt – med innpå 30 kyr i produksjon.

Det er godt uti august og heimferdsdag da vi vitjar Bergsengsætra, men tre generasjonar fortel om ein god sommar i fjellet – og informerer om planar framover. Deira del av setergrenda tel sju restaurerte hus, det eldste frå 1793. Plasstugu, Gamlestugu, Veslestugu, Nystugu ytre og Geithuset er til utleige, med sengplassar og trivelege opphaldsrom – og med tilknytning til sanitæranlegg og vaskerom – alt basert på sjølvhushald. I restaureringa er det lagt vekt på å ta vare på det gamle særpreget, men samstundes er det teke omsyn til dei krava folk har i dag. - Lars Ove har kjøpt ei nedlagt felleseter for geit nede i dalbotnen, der det au er dyrka

opp store vidder. Ombygginga av fjøset til ku var i full gang da vi var innom midt i august, og sommaren 2007 ber det til støls att med heile buskapan på Bergseng. Elles legg ungdomfolket på garden planar for foredling av tradisjonsmat som rømme, smør og ost – til salg og etterkvart noko servering.

TRADISJONAR OG VERN

Grimsdalen er ein tradisjonsrik seterdal med historie om drift heilt attende til 1500-talet, fortel Hans Bergseng. Alle setrene her høyrer gardar i Dovre til. Dalføret har mange kulturminne, dyregraver, store massefangs-

anlegg - vidare fleire oldfunn og synlege gravhauger frå vikingtida. Til den historia vi formidlar høyrer óg minna om vintersetring, fortel Hans. Det er utruleg å tenkje på kor høgt til fjells og langt avstad dei for med krøtera vinters dag.

Grimsdalen er elles landskapsvernområde, omgjeve av Dovre-Sunndalsfjella og Rondane nasjonalparker. Grimsdalen byr på interessant kvartærgeologi med mange landskapsformer frå siste istid, og både plante- og dyrelivet i området er sjølsagt viktig for vernevedtaka.

Tollevshaugen i Grimsdalen.

Romsdalssetra i Einunndalen

Landets lengste seterdal har fått seterkafé

Hengebrua over Einunda fører til den nye seterkafeen.

Vi kjem til Romsdalssetra to minutt før stengetid siste søndagen i august. Kanskje for seint til å få kaffe og seterkost? Men, nei i det ombygde fjøset ved hengebrua over Einunda får vi både mat og drikke – og ein triveleg prat! Det er Hilde B. Tuvan saman med Gunn Kjølhauk på nabosetra, som saman med familiane sine har bygd om eit fjøs til seterkafé. Her byr dei på vaffler med songraut og gomme, pjalt med rabarbrasyttat/gele, skjørøst og rømme med spekemat og heimbaka flatbrød, heimbryggja øl, rabarbrasaft – og kaffe. Og dei er godt fornøgdde med første sommaren med slik seterdrift. Det er fjøset til familien hennar Hilde som er ombygd, medan Kjølhauksetra framleis er i drift med kyr og mjølkproduksjon.

Tal på kor mange som har vore innoom sia åpningsdagen har dei ikkje. Dei meiner at det var omtrent hundre gjestar da dei åpna laurdag 1. juli, og sia har det gått slag i slag med å lage til mat og servere.

- Vi har ikkje hatt tid til å telle, seier dei to blide vertane, og legg til at dei hadde god hjelp av Hildes mor og svigermor den første dagen. Vaffeljernet og kaffekokar'n gikk jamt og trutt heile dagen, og mange nytta anledninga til å kjøpe seg spekemat, rømme, skjørøst og songraut. 8.-9. juli var det ekstra mykje folk på setra, med servering av soingraut og buffet med setermat/tradisjonsmat frå distriktet. Vertskapet demonstrerte elles ysting og kinning, og historia om Romsdalssetra vart framført som eit tablå.

Omtrent same opplegget vart gjenteke 6. august, også med veldig god oppslutning.

Det gamle kufjøset har vorte eit funksjo-

nelt og triveleg serveringslokale, dei satsar på lokal og tradisjonsrik mat og det er fantastisk natur rett utafor fjøsdøra.

Hilde B. Tuvan og Gunn Kjølhauk har starta seterkafé.

Historia om Romsdalssetra

På Romsdalssetra var det fastbuande folk frå ca. 1750 og fram til ca. 1830. Historia bak namnet er at folk frå Romsdal slo seg ned der. Det var Ole Olsen frå Nesset i Romsdal som først slo seg ned der og bygde opp ein liten gard. Han tok etternamnet Romsdal. Han kom til Folldalen for å arbeide i Rødalgruva – eit par timars gange frå Romsdalssetra. Både sonen og sonesonen – alle med same namn – budde med familiane sine på Romsdalssetra. Alle seks borna til den siste bebuaren skal vera fødd der. Etterkvart vart garden selt til ulike eigarar og brukt til seter. I dag består Romsdalssetra av Kjølhauksetra, Randmælsetra og Nyheimsetra, altså er det gardar både i Folldal og Alvdal som deler på herlegheita.

Til seters for å feire meierisamvirket

Eit flott arrangement i Rausjødalen.

Rausjødalen i Tolga var arena for Tine si markering av meierisamvirket 125-årsjubileum laurdag 26. august, men også eit stort ope arrangement søndag 27. august. Anledningen var markeringa av at Nord-Europas første samvirkemeieri kom i gang der for

150 år sidan! Kring 500 deltakarar, nydeleg ver, mykje godt å smake, presentasjon av historia om det unike samvirketiltaket, flotte musikalske prestasjonar – og utdeling av Seterprisen 2006 og Ildsjel-prisen.

Tone Hulbækmo og Hans Fredrik Jacobsen

hadde lagt opp eit variert program, der eit av høgdepunktane var Hans Kennel fra Sveits som blåste på alpehorn. Det hadde nok vore kjente tonar for Caspar Hiestand, sveitseren som var tilsett som leiar for meieriforetaket. For øvrig møtte vi Jon Simensen Grue, ein av initiativtakerne i 1856, i Erik Olsbergs skikkelse. Han ga interessante tilbakeblikk på anstrengelsane og utfordringane med bygginga og drifta av meieriet.

Meieriet hadde mange problem, bl.a. dårleg vær, men også gardkjerringar som ikke ville sende dei beste kyrne sine til fjells med en fremandkar. Kustell var den tida, og lenge utover, kjerringane sitt domene og ansvar. Preses i Selskapet for Norges vel, Bjørn Iversen, var naturleg nok til stades. Ikkje minst Selskapet for Norges Vel arbeide fram setermeieriet i Rausjødalen og bisto med planar og pengar og henta fagfolk frå Sveits. Iversen delte også ut prisen: Seterprisen til Kari Nedremyr fra Hallingdal og ildsjelprisen til Åshild Dale og Jostein Sande for arbeidet med Norsk Seterkultur og det store arbeidet med Herdalsstølen.

Årsmøte og seminar

Optimisme i seterdrifta - blaff eller varig utvikling.

Seminarer samla deltakarar frå Nord- og Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal, Hordaland, Telemark, Oppland og Hedmark. - God geografisk spreiding, sjølv om ein hadde håpa på enda større deltaking. Også svenske seterbrukarar var invitert, men den svenske fäbodriksdagen gjekk føre seg i Jämtland same helga.

Innleiarane frå "byråkratiet" viste at både det offentlege og organisasjonar som Norges Vel er velvillige og satsar på seterdrifta. Også der er det enkeltpersonar, som står på, og som løyser ut pengar/ innsats og begeistring/ optimisme. At somme fylke har auka setertilskotet dugeleg – t.d. Nord-trøndelag – gjer at andre fylke følgjer etter. Randi Brænd frå aktivitetsselskapet "Fjellfølge" og Bente Kaasen Enlid dokumenterte både optimisme og kreativitet. Johan Sandberg, FMLA-Sør-Trøndelag, presenterte mykje positivt frå Trøndelagsfylka og siterte ein seterbrukar som uttrykte det slik: "Det er i allefall for seint å gje opp!" Jorunn Stubbsjøen, FMLA-Hedmark orienterte om seterprosjektet som omfattar Hedmark, Oppland og Møre og Romsdal og Oddvar Austbø, Norges Vel, fortalte om deira setersatsing. Hilde B. Tuvan og Gunn Kjølhaug fortalte entusiastisk om drifta på Romsdalssetra – og seterkafeen dei har starta i Einunndalen.

Det kom tydeleg fram kor mangfaldig seterbruket er. Ta vare på mangfaldet, det er ein styrke, var ein av konklusjonane. Sjølsagt var det mykje fokus på setra som utgangspunkt for reiselivsutvikling, men fleire la vekt på at det må vera ekte, truverdigheit må ligge i botn. Ikkje noko "seter light", takk! Om ein skal oppsummere seminarer, så vart det presentert mykje som fortel om optimisme i seterdrifta – berre ein greier å sikre det økonomiske grunnlaget for dei små og mellomstore mjølkproduksjonsbruka. Så kan utvikling av ulike reiselivsprodukt og lokal foredling koma som eit tillegg.

TRIVELEG OPPLEGG

Vertskap og mat på Vauldalen Fjellhotell var topp! Laurdagskveld med vidunderleg middag: sikrogn-gobit, reinsdyrkjøtt og blåbærsuppe m/eggelikørkrem.

Og etterpå var det ord og tonar – som også tok oss til seters. Ellen Marie Tangen og Magnhild Berge, er saman med dei tre andre musikarane i gruppa "Gjetord"

klare for det japanske publikumet seinare i haust.

ÅRSMØTET

Årsmøtesakene gjekk greit unna, utan dei store diskusjonane. Dokumenta var vel lagt til rette – og særleg nyttig for behandling av handlingsplan og budsjett var Svein Løken si gode orientering om rekneskapen og økonomien.

Barbro Stordalen, seterbrukar og leiar i Norsk Gardsost helsa frå sitt styre med velvalde ord og blommar til gamal og ny leiar. Det vart frå årsmøtet uttrykt stor takk til Jostein Sande for innsatsen som leiar sidan 1999.

Ellen Marie Tangen og Magnhild Berge skapte god stemning.

Finsefondets miljøstipend 2006 for vern av natur og kultur på Brenden seter

Finsefondets miljøstipend 2006, på kr. 250 000 er tildelt Brenden seter ved May Kristin Holsetstuen for prosjektet "Vern om natur, kultur og kulturminne ved Storsetra i Lordalen".

Prisen er på den ene siden en påskjønnelse for et langt og solid arbeid for bevaring av norsk seterkultur. I dag driver fire generasjoner med tradisjonell setring på Brenden, som har vært i ubrutt drift i mange hundre år. Her fins kulturlandskap med røtter tilbake til steinalderen, i en natur hvor også jerv, gaupe, bjørn, elg, rein, hjort, falk, hauk, kongeørn og fjellrev trives.

På den annen side vil Finsefondet med denne pristildelingen bidra til å støtte det videre arbeidet med å lage et "utstillingsvindu" for seterkulturen, som kan vekke oppmerksomhet og gi gode opplevelser for dagens besøkende i Reinheimen. Dette vil skje gjennom ulike former for kunnskapsformidling om natur- og kulturelle temaer. Målgrupper er alt fra skoleklasser til turister.

– Livet i naturen er blitt så fremmed for de fleste, derfor trengs det informasjon. Vi ser et stort behov for å utvide denne kunnskapsformidlingen. Vi vil fullføre restaureringen av de 400 år gamle seterhusa, etablere et setermuseum og arrangere tematurer i kulturlandskapet rundt setra og i fjellnaturen, forteller May Kristin Holsetstuen.

– Finsefondet er glad for å kunne bidra

Styremedlem Øystein Dahle overrekker prisen til yngste generasjon budeier, Ida Martine Brenden. Til venstre står prosjektleder May Holsetstuen, og til høyre, Bergljot Brenden. May har videreutdanna seg med tanke på videreutvikling av setra, gjennom Høgskolen i Hedmarks studietilbud i natur- og kunnskapsturisme.

til å realisere så utmerkede formål, understreket Øystein Dahle ved prisoverrekkelsen som fant sted fredag 25. august, på Brenden seter på Storsetra i Lordalen, Lesja.

FIRE MILLIONER KRONER UTDELT

Dette var Finsefondets 17. stipendieutde-

ling. Inkludert årets pris er det siden 1990 delt ut vel fire millioner kroner, og Finsefondet befester dermed sin posisjon som en betydelig bidragsyter og inspirator til lokale initiativ som vil bevare norsk fjellnatur.

Mange stølsarrangement

fortener omtale, og Norsk seterkultur sine spalter i Seterbrukaren og på nettstaden www.seterkultur.no er opne for foto og omtale -! Slike minne gjer godt no når vintermørket kjem over oss – fine seterminne frå sommaren 2006 gjer oss godt. Og gjennom vinteren kan nye markeringar og arrangement til beste for seterdrifta si framtid bli planlagt!

Mat av melk

Bjarne Oterholm

MAT AV MELK

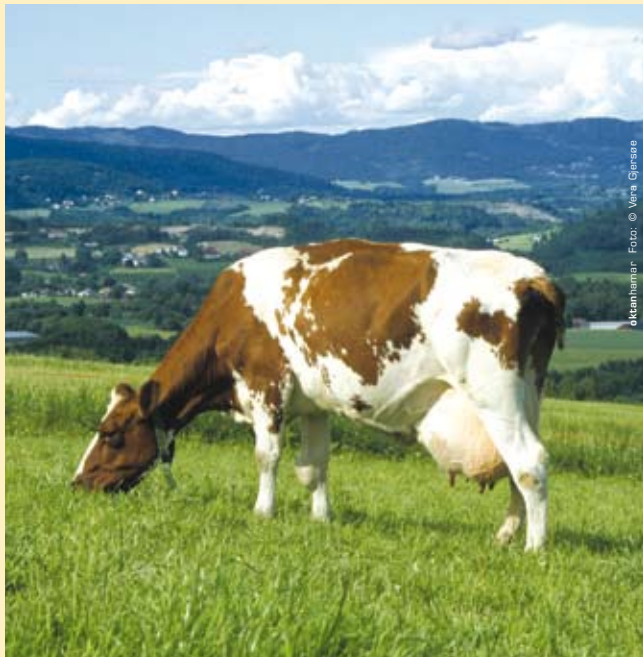
Interessant og inspirerende bok om melk og alt du kan lage av dette unike råstoffet. I tillegg til innsikt i råstoff og produksjonsmetoder, omtaler boka nærmere 300 utvalgte oppskrifter og produkter – ost, smør, graut, desserter, supper, drikker og mye, mye mer – som alle har gjort seg bemerket gjennom årelange tradisjoner. Her finner du oppskrifter på god, traust bondekost som gjennom flere hundre år har bidratt til mangfold i daglig kosthold og i festlig lag, men også «nye» oppskrifter for dem som ønsker å «smake» på vår kulturarv!

Produkter av melk er laget på gardar og setrer i århundrer. Kunnskap om framstilling har gått i arv i familien, er tatt vare på og supplert med ny viten og erfaring. Gards- og seterproduksjonen av melkeprodukter ligger i dag på et beskjedent nivå forhold til "gamle dager", men kunnskap om tradisjonsprodukter fra melk er viktig å ta vare på nå når lokal foredling blir stadig mer aktuelt.

Mat av melk er et bidrag til å synliggjøre og ta vare på noe av den kunnskapen som fortsatt eksisterer, slik at våre tradisjoner kan bli bevart. Boken bygger på Bjarne Oter-

holms rapport «Gamle norske melkeprodukter – egnet for småskalaproduksjon», og er et utdrag fra denne. Forfatteren har samlet opplysningene fra publisert materiale og kontakt med ressurspersoner, lokale lag og foreninger med kunnskap om og interesse for slike tradisjonsprodukter. Tun forlag gir ut boka.

okranhjørn - Foto: © Vera Gjessan

FORMEL

FORMEL gir best tilpasning til beite

Rett FORMEL på beite gjør det enklere å:

- Holde ytelsen ved hard beiting
- Holde høgt proteininnhold i mjølka
- Tilføre nødvendige mineraler

FORMEL Favor 28	Til svært godt beite og raigrasbeite med lågt innhold av fiber.
FORMEL Favor 30	Til middels godt beite.
FORMEL Elite	Til middels beite og ønske om høg mjølkeproduksjon. Når beitekvaliteten avtar og kyrne må ha høg kraftfôrandel i fôrrasjonen.
FORMEL Favor 20	Til utmarksbeite og svakt gjødsla beite.

Kraftfôrmengdene må justeres etter utvikling i mjølkemengden, holdet på dyra og beitekvaliteten.

Felleskjøpet

Mange av våre produkt har rot i stølskulturen og vi støttar Norsk seterkultur i arbeidet for denne driftsforma

Bli med i

Medlemskontingent 2006

Aktiv seterbrukar	kr. 300,-
Støttemedlem/abonnement på Seterbrukaren	kr. 200,-
Organisasjon/institusjon	kr. 500,-

Ja, eg vil bli medlem

- Aktiv seterbrukar
- Organisasjon/institusjon
- Støttemedlem/tinging av Seterbrukaren

Namn:

Adresse:

Telefon:

Du kan også registrere deg som medlem på våre heimesider: www.seterkultur.no

NORSK SETERKULTUR

6214 NORDDAL Tlf.: 70 25 91 77 – Fax: 70 25 91 57

E-post: seter@seterkultur.no

Bankgiro: 2367 20 51 169